

IDE GÜNLÜĞÜ | 2008-HAZİRAN EĞİTİMİ

Orman Mühendisi Ahmet MIHLI

15 Haziran 2008 Pazar

"Doğa, okumayı bilen için kocaman bir kitaptır." demiş Konfüçyüs. Okuyan bilir, bilen sever, sevense sevdiğini korur, kollar. İşte, ortak paydaları tabiatı okumak ve anlamak olan öğretmenlerle katılımcıların doğanın kendisinde bulunmak ve onunla iç içe olmak üzere buluşma zamanıydı 15 Haziran sabahı. Amaç; paylaşmak.

IDE II'nin ilk eğitim dönemi. Katılımcıların bir kısmı gecedan gelmiş, kalanlara sabahın erken saatlerinden itibaren değişmez buluşma noktamız olan Isparta Öğretmen evi'ne bir bir iştirak etmeye başlamışlardı. Ortalık ana-baba günüydü. Tebessümle gelen yüzleri yine tebessüm tabiatları olmuş yüzler karşılıyordu. Isparta sıcak, öğretmenler sıcak, katılımcılar sımsıcak. Kayıtlar yapıldı, dağıtılacaklar dağıtıldı ve ÖSS'de görevli hocaların da gelmesiyle birlikte Isparta'nın özgün lokantalarından biri olan Gülçadır'a geçildi. Önümüzü getirilen yemekleri yedikten sonra öğretmen evine geri döndük ve öğretmen evinin önünde fotoğraf çekilmek üzere Proje yürütücüsü Prof. Dr. İdris OĞURLU'nun IDE düdüğünü üfmesiyle bir araya toplandı. Ama bir türlü fotoğrafımız çekilemiyordu. Oğurlu, bize dönerek " Şu an itibariyle eğitimimiz başlamıştır ve şu an sizin güneş altında durabilme dayanıklılığınızı ölçmekle işe başladık." diyerek ortama esprî kattı. Eksik arkadaşların gelmesiyle birlikte fotoğraflarımız çekildi. Hepimiz eğitimin ilk aşamasını başarıyla geçmiştik!

Fotoğraflarımızı çekildik. İlk hedefimiz Isparta Meteoroloji İstasyonu'ydü. Meteoroloji istasyonuna doğru harekete geçtik. Haziran haziranlığını gösteriyor, öğle sıcağı tepemizde tahtını kurmuş bize serin bir ortamın hülyalarını kurduruyordu. Neyse ki, ara sıra hafifçe gelen esintiler bize "oh, dünya varmış!" dedirtiyordu.

İstasyona geldiğimizde sahneyi Hasan Hüseyin Aksu aldı. Aksu sözlerine: " Bizim isimiz delillere dayanarak tahminde bulunmaktır. İngilizcede bunun karşılığı 'forecast' eski dilde ise 'istidlal' olarak geçer." diyerek başladı. Ardından yer küremizin periyodik olarak ısınma-soğuma trendlerine girdiğine dikkati çekerek " Dünyamız 1000-1400 seneleri arasında ısınma, 1400'den 1800'e kadar soğuma, 1800'den bu yana ısınma trendine girmiştir. Dünyada bir ısınma-soğuma söz konusudur. Biz bu bilgileri ağaçların gelişmelerindeki değişikliklerden faydalanarak elde ediyoruz. Doğal ısınmanın haricinde dünya daha fazla ısınmaya başladı. Sebebi, dünyamızdaki sera gazlarının oluşturduğu sera etkisidir. Küresel ısınmanın nedeni, atmosferin kirliliğidir diyebiliriz. Karbondioksitin ömrü 50-150 senedir. Yani, bu kadar sene dünyada durur. Karbondioksiti bitkiler kullanır. Dünya ormanlarının 1950-1980 arası % 25'i yok oldu. Toplamda % 50'si yok oldu." dedi ve karbondioksiti yutan ormanlarımızın korunması gerektiğini vurguladı. Ardından, Rusların sıcak denizlere inme isteğinin küresel ısınma sebebiyle olduğunu vurguladı. Bu sera etkisine karşı tedbir olarak, Türkiye'nin de yakında imzalayacağı karbondioksit emisyonunun belli seviyenin altına çekilmesi amaçlı Kyoto Protokolü denilen bir anlaşmanın olduğunu, A.B.D. ve birkaç ülke dışında bütün devletlerin bu anlaşmayı

imzaladığını belirtip rasat parkına doğru bizi harekete geçirdi. 'dedi.

Rasat parkına vardık ve Sn. Aksu devam etti dağarcındakileri boşaltmaya:

"Meteorologlar, 7, 14, 21 saatlerinde uğrarlar buraya. Herkes kendi saatine göre çıkar ve verilerini kaydeder.". Ardından eskiden kullanılan aletleri buldukları kutulardan alıp önümüze koydu ve söze devam etti: " Eski meteorolojik aletlerin yerini yenileri almıştır. Ama bu manual aletler de ayrı bir ufuk verir insana. İlk aletimiz nemölçer. Bu nemölçerleri Alman kadınların saç tellerinden yapmışlar. 10 sene öncesine kadar vazgeçilmez olan bu aletler şimdi kullanılmıyor. Bu aletler, 30-40 senelik nem ortalamalarını elde etmemize yarar. İklimden bahsedebilmemiz için en az 30 senelik ölçümlere ihtiyacımız var."

H.Hüseyin hoca, birkaç adım attıktan sonra, üzerinde büyücülerinkine benzeyen bir kürenin bulunduğu, yaklaşık olarak göğüs yüksekliğindeki bir direğin önüne geliyor ve katılımcıları yanına davet ediyor ve kaldığı yerden: " Güneşlenme süresini ölçen bu alete 'heliyograf' denir, diyordu. Devamında anlattıkları 'Bu alet bize günde kaç saat güneşlenme olduğu hakkında bilgi verir. Aktinograf denilen bu alet ise, bir kareye santimetre kare cinsinden ne kadar güneş ışını geldiğini söylüyor. Bu alet, meyvecilik için önemli bir alettir." şeklindeydi. Burada Yrd. Doç. Dr. Ebubekir GÜNDOĞDU araya girip yaban hayvanlarının ne kadar aktif olduğunun güneşlenme süresine göre belirlendiğini not düştü. Ebubekir hocanın sözlerini bitirmesi üzerine Hasan Hüseyin hoca, rüzgâr ölçer, toprak termometreleri, yağışölçer, buharlaşma havuzu hakkında kısaca bilgi verip az sonra salınacak olan balonun yanına doğru bizi harekete geçirdi.

Evet, yanlış okumadınız koca bilim adamları o kadar iş-güç arasında bir de balon uçuruyorlardı. Hem de günde iki kere. Gündüz 2:30, gece 2:30. Neden mi?

Dünya'da "Balon Rasatı" denilen bir uygulama varmış. Hani, ara sıra bizi ters köşe yapsa da üzerimize giyeceğimiz giysilerimizi, günlük programlarımızı ona göre ayarladığımız Hava tahminleri var ya; kaynağı bu balon rasatlarıymış. Türkiye'de sadece 8 tane yerde bulunan bu rasat istasyonlarının birisi de Isparta'mızda. İçinde basınçlı hidrojen gazı bulunan balon her gün saat 02.30 ve 14.30'da havaya salınır ve belli bir noktaya ulaştıktan sonra dünyanın dönüş yönüne zıt yönde doğru hareket eder. Yerden yaklaşık 40 km yüksekte 23 kişilik bir otobüs büyüklüğüne ulaştığında patlayivermiş. Basınç, sıcaklık ve nem sensörleri olan Rasat balonu, semadaki yolculuğu boyunca veri sağlamış.

Balonun ayrılık vakti gelmişti. Uzman Süleyman UYSAL ve ekibi, kameralarını ve fotoğraf makinelerini salım anını görüntülemek ve çekmek için çoktan hazırlamışlar, tetiğe basma anını bekliyorlardı. Balonu 14.30 itibariyle özgür bıraktık ama o da ne. Balon Süleyman hocanın tahmin ettiği yöne tam zıt yönde uçmaya başladı. Ama işinin ehli olan uzmanımız uçuşu yine de görüntülemeyi başarmıştı. Bu şaşkınlığın üzerine Hasan Hüseyin Hoca devreye girip "Balon rüzgâr etkisiyle ne tarafa uçarsa uçsun belli bir noktadan

IDE GÜNLÜĞÜ | 2008-HAZİRAN EĞİTİMİ

Orman Mühendisi Ahmet MIHLI

sonra doğuya doğru hareket edecektir." deyip sığınan katılımcılara ve eğitmenlere; " Biz, bu işi 12 saatte bir yapıyoruz ve bize günlük maliyeti 500 dolar. Hava tahmininin kaynağı bu balon rasatlarıdır. Bu salmalar Avrupa'da 3 saatte bir yapılır. Ekonomik sıkıntılar söz konusu olduğu zamanlarda 24 saatte bir saldıgımız da olur. Elde edilen rasat verileri bir yerde toplanır ve bu sayede izobar haritaları oluşturulur. Paylaşılan bilgiler sayesinde alçak ve yüksek basınç alanlarını alıyoruz. Dinamik süreç 500 milibarlık basınçta en iyi gözlenir. Yağış soğuk havayı gerektirir. Balon olmadan soğuk havayı bulamayız ve hava tahmini de yapılamaz." şeklinde açıklamalarda bulundu.

Bunun üzerine, katılımcılardan Taha Yasin uçakların havadaki hareketlerini aerodinamik kanunlarına bağlı olarak anlattı. İdris hoca ise Taha'nın ardından balıkların sudaki hareketlerinden verdiği örnekle hidrodinamiği anlattı. İşte, bu sahne IDE' nin değişmez kuralımızı ve eğitim tarzımızı aklıma getirdi: "IDE'de bilgi paylaşımı esastır."

Programın bilgi debisi oldukça yüksek bir program olacağı baştan kendini belli ediyordu. Paylaşım doruk noktadaydı.

Hasan Hüseyin AKSU, bulut oluşumlarından, yağışların nasıl oluştuğundan ve yağış şekillerinden bahsettikten sonra bir katılımcının Asit yağmurlarını sorması üzerine sözü bu alanda derleme yapmış olan İdris Hoca aldı. İdris Hoca: " Fabrika bacalarından çıkan Kükürtdioksit gazı gökyüzüne yükselip havanın nemliyle birleşir ve Sülfirik asit oluşur. Ardından bu asit yağmurla birlikte yeryüzüne ulaşır. Böylece, asit yağmuru oluşur." dedi.

İstasyondaki işimiz bittikten sonra istasyondan ayrılıp Isparta Gül Sanayii'ne geldik. Arabalarımızdan inerek bir tamirhanenin önünde Yrd. Doç. Dr. İsmet TİTİZ'in etrafında toplandık. Dükkan sahibi bizi topluca görünce biraz şaşırmış olacak ki İdris OĞURLU; "Korkmayın! Sizi çok meşgul etmeyeceğiz; müsaade ederseniz 10-15 dakikalığına eğitim amaçlı atölyenizin önünü işgal edeceğiz, o kadar" diyerek dükkan sahibini rahatlattı. İsmet TİTİZ hoca: " İşletmeler topluma hizmet için kurulur. İnsanlara hizmet edelim derken çevre ve insan aleyhine sonuçlar da çıkar." Diye bir başlangıç yaptı. Titiz, yerdeki yağları göstererek: " Sanayide bulunan bu yağlar, yağışların toprağa karışır. Toprağı kirletir. Peki, bu olumsuz etkileri nasıl azaltabiliriz? Tabii ki, çevredeki insanlar duyarlı hale getirilerek. İşte, bu projemiz buna büyük bir katkı sağlayacaktır." dedi ve katılımcılara Türkiye'nin fide ve fidanlarını yetiştirmede büyük bir sorumluluk düştüğünü vurgulamış oldu. İsmet hocanın konuşmasını bitirmesinin ardından arabalarımıza binerek Isparta'nın önemli bir volkanik gölü olan Gölcük gölünün yolunu tuttuk.

Isparta'nın gülleri... Ah, Isparta gülleri. Katmer katmer açılmışlar ve bizi durmaya zorluyorlardı. Ve biz, bu çağrıya fazla dayanamadık; arabalarımızı sağa çekip aşağıya indik. Bir gül bahçesinin kenarına yanaştık. Bir yandan güneş yakıyor, bir yandan da hafiften yağın yağmur serinletiyordu, bir yandan da Isparta gülleri seyretmek müthiş bir seyir zevki veriyordu. Aynı bahçede dallara

dizilmiş ziyet taşları misali kirazları da gören katılımcılar güllerden ve kirazlardan kendilerini alamıyorlardı. Öyle ki, İdris hoca "Yasak kardeşim!" demeseydi ne dalında gül ne de ağaçlarda kiraz kalacaktı, sandım.

Bu güller, 1880'lerde Isparta'ya getirilir ve birçok yerde yetiştirildiği halde, yanında Isparta ile özdeşleşmiş. Bugün Isparta denince gül, gül denince Isparta akla geliyor. Sanayide kullanımında ise Atatürk'ün tavsiyesi milat olarak kabul edilir. Doç. Dr. Mustafa AVCI da Isparta'da iki ismin çok geçtiğini bunlardan birinin gül, diğerininse Süleyman Demirel olduğunu söyledi ve bu iki kelimenin de Isparta'da her tarafta geçtiğini sözlerine ekledi.

Muhabet bittikten sonra arabalarımızdaki yerlerimizi alarak menderesvari yolda hedef noktamıza doğru ilerledik. Bir müddet ilerledikten sonra sağımız da solumuz da ormanlarla kuşatıldığını gördük. Gölcük'e yaklaşmış olmalıydık. Ve bir kulübe belirdi karşımızda. İşte sonunda varmıştık Gölcük Tabiat Parkı'na.

Araçlarımız bizi gölün kenarına kadar getirmişti. Yollar bitmişti ama az sonra izleyeceğimiz eşsiz peyzaj için biraz yürümek gerekiyordu. Ve işte beklenen an, doyumsuz manzara. Ön planda Gölcük gölü, hemen ardında Pilav Tepe, etrafı çevreleyen karaçamı yoğun sıra dağlar ve arkada bembeyaz Akdağ. İşte, ormancıların el emeği, göz nuru. Niçin böyle diyorum? Çünkü, burası bir plantasyon. Yani, ağaçlandırma alanı. Orman mühendisleri bu tabiat parkını büyük fedakarlıklar göstererek ağaçlandırarak bugünkü durumuna getirmişler.

Sıra Prof. Dr. Muhittin GÖRMÜŞ'e gelmiş ve dikkati yere çizdiği dünya haritasına çekebilmişti. Muhittin GÖRMÜŞ, burada kıtaların hareket etmesi ile okyanusların kapanarak kıtaların birbirinin altına girmesi sonucu dağların oluştuğunu anlattı ve sözlerine devam ederek " Biz, taşların içindeki bilgilere bakarız. Bu taşların içinde mineraller bulunur. Mineraller, kayaların kimlik bilgileridir. Biz böylece dünyamızla ilgili yorumlarımızı yaparız. Himaliyalar'da okyanusal fosiller vardır. Evet, 8 km yukarıda fosillere rastlanmaktadır. Bu da bize buraların bir zamanlar deniz altında olduğu fikrini verir." dedi. Sonra da çevreden getirdiği taşlar üzerindeki fosilleri göstererek bize bu durumu kanıtladı. Hoca, sözlerine devam ederek: "Gölcük tabiat parkının etrafında konik tepeler var. Bu koniler, ortaç denilen volkan konileridir. Lavlar konilerde ve akıntılarda oluşur. Bu gölün 4 milyon yıl öncesinde başlayıp 20000 yıl öncesine kadar süren bir volkanik faaliyeti var. Şu anda sönmüş durumda." deyip gölün yağışlarla beslendiğini not düşüdü.

Muhittin hoca sözlerini bitirdiğinde söz sırası Isparta İl Çevre Müdürü Tayfun BÜYÜKKÜPÇÜ'ye gelmişti. Tayfun Bey, mevcut sahaların koruma ve kullanımı için yapılabilecek şeylerin neler olduğu hakkında çalışmalarda bulduklarını anlatarak sözü korunan alanların sorumlusu yasa tanımazların korkulu rüyası Sema hanıma bıraktı. Sema hanım: " Isparta, korunan alanlar açısından zengin bir ildir. İlimizin 6 adet korunan alanı var. Gölcük tabiat parkı, yaban hayatı ve bitki çeşitliliği açısından zengin ve rekreatif öneme sahip bir alandır. Ayrıca, birinci dereceden doğal sit alanı

IDE GÜNLÜĞÜ | 2008-HAZİRAN EĞİTİMİ

Orman Mühendisi Ahmet MIHLI

olup içme suyu da elde edilmektedir. Sidre tepe ve Piretane türbeleri var. Alan, biraz plansız. Bu alanın nasıl kullanılacağına dair plan gerekiyor." dedi

ve sahne sırası Yard. Doç. Dr. Hüseyin FAKİR'e geldi. Fakir konuya şöyle devam etti: "Alanda 413 adet bitki türü var. Bunların 76'sı endemik. Pürenova'da 30 civarında endemik bitki türü var. 9 tane de lokal endemik dediğimiz bölgeye has bitki var." Ardından ekolog olan Yard. Doç. Dr. Kürşat ÖZKAN başladı söze: "Şu anda 1400 m rakımdayız. Serin bir iklim var. Alanda topraklaşma çok hızlı olmuş. Alan karaçamlı ağaçlandırılmış. 6000 ha büyüklüğündeki bu alan çok değerli. Sırt kısımlarındaki karaçamlar bodur olup aşağılara inildikçe boyu artar. Çünkü, aşağılara inildikçe daha fazla su alır. Karaçam, kuzey bakılarda, yani nemli bakılarda daha iyi yetişir. Bu alanın güneyinde ise daha iyi gelişir. Toprak kumlu, organik madde ve azot azdır. Ağaçlandırma, tam zamanında yapılmış. Başarılı ve gelişimi iyi bir alan." Sonra Hasan Hüseyin AKSU'nun "Endemik iklim olur mu?" sorusu üzerine İdris hoca bir hikaye anlattı: "Köyün birinde araştırma yapan mühendisler bir köylü gelerek 'endemik mi arıyorsunuz?' sorusunu sorarak devam etmiş, 'Endemik arıyorsanız bana bakın. Asıl endemik benim. Endemik diye diye yaşam alanımızı daralttınız. Bize yaşanılmaz bir hayat verdiniz.' demiş.". Bu hikaye halkın sorunlarını dile getirmesi açısından oldukça önemliydi. Çünkü, bazı çalışmalar sonunda, alanın önemi yüzünden köylünün yaşam alanı daraltılabiliyordu. İşte, bazen lehte yapılan işler, bazı kesimlerin aleyhine ceryan edebiliyordu.

Kısa bir ara verdik. Gölcük Tabiat Parkı'nın hemen yakınında bulunan restoranda bir yandan bizlere ikram edilen çaylarımızı yudumluyor, bir yandan da etrafı gözden geçiriyorduk. Kısa aramız bitti ve yine göl kenarına geldik.

Peyzaj mimarlığı bölümünden, özgün bir anlatım tarzına sahip olan Yard. Doç. Dr. Ulvi Erhan EROL söze başladı: "Benim buradaki amacım, size peyzajı hissettirmek. Peyzaj resimdir. Sizden istediğim, elinizde bulunan not kitapları içindeki boş alanlara gezdiğiniz yerlerde gördüğünüz peyzaj unsurlarını çizip, üzerine orayla alakalı kısa notlar tutmanız. Bu gezdiğiniz yerlerin aklınızda kalması açısından oldukça faydalı olacaktır." deyip elindeki not defterinin bir sayfasına, durduğumuz yerden Gölcük'ün peyzajını çizip üzerine önemli olan hususları iki dakikada yazıverdi.

Jeoloji haritalarının önemine vurgu yapan Prof. Dr. Muhittin GÖRMÜŞ, " Bir takım kriterlere bağlı olarak jeoloji haritaları çıkarılır. Peki, bu haritalar ne işe yarar? Evlerimizi, barajlarımızı, tünellerimizi yaparken bu haritalardan faydalanırız." dedi.

Yard. Doç. Dr. Kürşat ÖZKAN ise bulunduğumuz noktanın niçin seyire en uygun nokta olduğunu şu sözlerle açıkladı: "Manzaranın en iyi seyredileceği nokta burasıdır. Manzarayı seyrederken rüzgar karşıya alınır. Bu durum, insana zevk verir. Manzara zihni oyaladığı nispette çekicilik kazanır." Hemen ardında Yrd. Doç. Dr. Hüseyin FAKİR söz aldı. Dr. Fakir, alanın flora yapısına değinerek ayrıca alanın tıbbi ve aromatik bitkiler açısından da zengin olduğunu söyledi.

Sonra Gölcük'ün etrafını dolaşmak üzere yola koyulduk. Önden IDE bayrağımız ardından eğitim ordusu... yolda ilerlerken Gölcük'ün o güzel peyzajından sarhoş olmuş birisi entomoloji eğitmenimiz Yrd. Doç. Dr. Mustafa AVCI'yı soru yağmuruna tuttu. Dr. Avcı'yı bu meraklı Türk evladının elinden Tayfun BÜYÜKKÜPÇÜ kurtardı.

Kuş civıtlıları ve her iki yanımızda güneş ışınlarına karşı bizlere siper oluşturmuş karaçamların gölgesinde yürüyüşümüze devam ettik. Hüseyin FAKİR bir meşcerenin önünde grubu durdurarak, " Türkiye'de doğal olarak 5 tane çam türümüz vardır. Bunlar, karaçam, sarıçam, kızılçam, Halep çamı ve fıstıkçamıdır." deyip bu türlerin birbirlerinden nasıl ayırt edilebileceği hakkında bilgi verdi. Oysa ki, bizim çam deyip geçtiğimiz ağaçların hepsinin birer ismi varmış.

Muhittin hoca, dikkatleri eline aldığı taşlara çekti. Bu taşların volkan kayası olduğunu ve kaldırım taşlarının bu taşlardan yapıldığını anlattı. Kullandığımız her şeyin taş dayandığını söyleyip sözlerini " Bastığınız yerleri toprak diyerek geçme, tanı" diyerek istiklal şiirimizin o iyi bildiğimiz mısralarına nazire yaptı. İdris hoca ise taşın önemine şu sözlerle vurgu yaptı: " Taş olmazsa toprak olmaz, toprak olmazsa aş olmaz."

Biraz sonra Dr. Hüseyin FAKİR, eline enfes bir koku yayan bir ot almış ve Latince adı Salvia tomentosa olan bu bitkiyi anlatmaya başlamıştı: " Bu bitkinin adı büyük çiçekli adaçayıdır. Sürgünü 4 köşeli olup lata şeklindedir ve aromatik bir kokusu vardır. Bir bitkiye 'şifalı bitki' diyebilmemiz için sürgünü 4 köşeli ve aromatik bir kokuya sahip olmalı gerekmektedir. Bu bitki kanı hızlandırır." Sonra, yürüyüşümüze devam ettik. Amacımız, yararlı böcekleri görmektir. İnsanın aklına şu soru gelebilir: " Böceğin yararlı, zararlı olduğu neye göre ayrılır?" Kısaca açıklayacak olursak, ürene zarar veren böceğe zararlı, bu zararlıyı yiyen böceğe de yararlı böcek deniyor. Neyse, biz konunun uzmanı Doç. Dr. Mustafa AVCI'yı dinleyelim isterseniz:

Dr. Mustafa AVCI, " Entomoloji, kısaca, böcek bilimidir. Böceklerle meşgul olur. Biz böcek diye 6 bacaklı canlılara deriz. Yani, 6 bacaklı her canlı böcek, her böcek 6 bacaklıdır. Böcekler, esasen zararsız canlılardır. Bu canlılar grubunun 5 milyonun üzerinde türü olduğu düşünülmektedir. Sistematiğe tarafından zararlı, faydalı ve nötr böcekler olmak üzere 3'e ayrılmaktadırlar. Böcekler, başta kuşlar olmak üzere birçok hayvan türü için besin kaynağıdır. Doğal dengede ve besin zincirinde çok önemli bir yere sahip olan böcekler, tozlaşmayı sağlar, bir çok bitkinin neslinin devamı böcekler ile olur." dedi. Meğer neymiş bu böcekler! Küçükük boylarıyla meğerse ne büyük işler başarırlarmış.

Avcı devam etti: " Böcekler, besin zincirinin en önemli halkasıdır. Ama, biz böceklerle ekonomik anlamda ilgilendiğimizde onları faydalı ve zararlı olarak sınıflandırıyoruz. Ekonomik yönden zararlı gördüğümüz böceklerle mücadele ediyoruz. 1950'lerden sonra tüm dünyada zararlılarla mücadele için DDT dediğimiz kimyasallar kullanılmış. Daha sonra ise, mücadelede, biyolojik mücadele dediğimiz tabiatı taklit yöntemine geçilmiştir." Bu arada Proje yöneticimiz Dr. İdris

IDE GÜNLÜĞÜ | 2008-HAZİRAN EĞİTİMİ

Orman Mühendisi Ahmet MIHLI

OĞURLU'nun o özlü sözlerinden birini daha duyduk: " Tabiatta zararlı tür yoktur, zararlı yoğunluk vardır. Bir türün zararlı yoğunluğa ulaşmasında kabahat ekolojik dengeyi bozan insana aittir." Mustafa AVCI bu sözü doğrularak; "Çok doğru, Doğanın bozulması, böcekleri zararlı olacak duruma getiriyor. Veya böcekler ancak doğal dengenin bozulduğu yerde zararlı oluyor " dedi.

Bencil düşünce ile tabiatı acımasızca bozduğumuzu vurgulayan İdris hoca, " Böceğe izin vermem, ürünüme ortak etmem diyoruz bencilce. Halbuki, tabiatta bütün canlıların hakkı vardır. Anlattıkları ile 'kimyasal mücadeleye hayır!' der gibiydi. Ardından varılan noktayı Avcı şöyle dillendirdi: " Şimdi, insan eliyle doğal savaşı taklit ederek zararlıları yok etme yoluna gidiyoruz. Organik tarım gibi dedelerimizin yaptıklarına dönüyoruz.. Cennete çevireceğiz' dediğimiz dünyamızı cehenneme çevirdikten sonra eski günlere döndürmeye çalışıyoruz. Bakalım akibetimiz ne olacak. Bunu başarabilecekmiz? Ama, çıkmadık canda ümit vardır diyerek geçiyoruz. "

Hava, kararmaya başlamıştı. Mavi gökyüzü yerini yavaş yavaş yıldızların denizi karanlığa bırakıyordu. Artık Gölcük'ten demir alma vaktimiz gelmişti. Araçlarımıza tam binecekken Proje yürütücümüz Prof. Dr. İdris OĞURLU bizleri yanına çağırırdı. Yanına vardığımızda yerde kazılmış bir toprağın kenarında, içi boşalmış, bembeyaz, kuş yumurtası büyüklüğünde kaplumbağa yumurtaları gözümüze çarptı. Oğurlu: " Hayvanlar çoğu kez, siz görmeden uzaklaşırlar. Kaplumbağaları görmek kolaydır ama memeli hayvanları görmek oldukça zordur. Bunun için biz hayvanın belirtilerinden faydalanırız. Bu sayede fauna listesini oluştururuz." diyerek hayvanların varlığının dolaylı yollardan da belirlenebileceğini vurguladı.

Ardından araçlarımıza binip Gölcük'ten demir aldık. Akşam yemeğini yedikten sonra bazıları istirahate çekilirken bazılarımız da Türkiye maçını izledik. Türkiye maçı kazanmıştı ama vakit de gece yarısını geçmişti. Eee, artık dinlenme vaktiydi...

16 Haziran 2008 Pazartesi

Gün yavaş yavaş ağarmaya başlıyordu. Sabahın bu erken saatlerinde uykuya karşı koyabilenler, o saatlerinde henüz gürültü kirliliğinin esaretine girmemiş olan Isparta'da kuşların konserini hayranlıkla dinleyebiliyorlardı. Bu konseri kaçırınlar ise sonradan, gözlerini ovuşturarak kahvaltılı salonuna inmeye başladılar.

Kahvaltımızı yaptıktan sonra cumartesiye kadar bir daha göremeyeceğimiz Isparta'ya bakarak 'Hoşçakal! Kuş civıltılarının yerini araba kornalarının, bahçelerin yerini binaların aldığı Isparta, hoşçakal! Cumartesi günü görüşmek üzere...' diye geçti içimizden.

Eğirdir'e doğru ilerlerken yol boyunca dümdüz tarım arazileri, ardında sıralanmış dağlar, ara sıra da sağda solda uçuşan, konup kalkan saksaganlar göze çarpıyordu. Karşımıza ilk önce gayet şaşaalı bir dağ çıkıyor ve yolun sola dönmesiyle Eğirdir denizi, pardon, Eğirdir gölü ile (Eskiler buraya deniz derler de..) karşı karşıya kaldık. Sağımızda göğe değen bir dağ, solumuzda ucu görünmeyen bir göl... Gel de bu peyzaja hayran olma.

Ralli pistine benzeyen kıvrımlı yolların bitiminde Eğirdir'in merkezine ulaştık. Ama burada fazla kalmadık. 5 dakikalık bir aradan sonra Aksu'daki Zindan Mağarası'na doğru yola koyulduk. Mütevazı, Anadolu'dan bir görünüme sahip olan Aksu'nun içinden geçip vadiye yapılmış yoldan ilerleyerek yolculuğumuzu tamamladık. Zindan Mağarası'nın önündeydik artık.

Ötüşleriyle gökyüzünü inleyen kırlangıçlar havada uçuşup yuvalarındaki yavrularına besin temin ediyor, hemen önümüzdeki akarsu coşkun bir şekilde akıyordu.

Oldukça nazik bir ses tonuna sahip olan Prof. Dr. Ali BİLGİN hocamız mağaraların nasıl oluştuğundan, çört ve kireçtaşlarının farkından bahsetti ve sözlerine şöyle devam etti: "Mağaranın içinde sarkıtlar, sütunlar, dikitler karnibahara benzeyen çökeller göreceğiz. Ayrıca, sağlam kalsit mineralleri göreceğiz. Mağaralar, turizm amaçlı kullanıldığından ekonomik açıdan önemlidirler. Eskiden buzdolabı olarak da kullanılmış. Mağaralar, yarasaların dışkılarını bırakmaları nedeniyle fosfat yönünden zengindirler. Bu mağaranın ismi, eskiden suçluları cezalandırmak için kullanıldığı için Zindan Mağarası olarak kalmıştır. Ayrıca, mağaranın nemli bir havası olduğundan astım hastalarının tedavisinde kullanılır."

Biyolog Şengül AKSAN'da Türkiye'deki mağaraların örümcek tür çeşitliliği bakımından önemli bir yere sahip olduğunu şu sözlerle belirtti: "76 türü olan örümceklerin 8 türü Isparta yöresindeki mağaralarda bulunur. Bu çok iyi bir orandır. Örümcek ağı, çelikten 10 kat daha dayanıklıdır. Bu özelliğinden dolayı yelek yapımında tercih edilmektedir." Ardından Dr. Ümit KEBAPÇI, H. anatolica adındaki bir örümcek türünün hem Kıbrıs'ta hem de Türkiye'de bulunduğunu, bunun sebebinin ise geçmişte Kıbrıs adasının Türkiye'nin bir parçasından koptuğunun göstergesi olduğundan bahsetti.

Sonra, doğa ve kuş gözlemlerinden sorumlu eğitimcimimiz Yasin ÜNAL: "Burada yuva yapan bazı kuş türleri var. Bunlardan bir tanesi de Ev kırlangıcıdır. Bu türler Yaz göçmenidirler. Yere fazla konmazlar; havada sürekli uçarak böceklerle beslenirler. Diğer biri de sıvacıkuşlarıdır. Bunların yuvasının ağız aşıya bakar. Kuşlar dünyadaki milyonlarca böceği yerler. Yani, ekolojik açıdan önemlidirler." diyerek mağaranın dışında yuva yapan kuş türlerini ve ekolojik dengedeki önemlerini bize anlattı. Bu sırada teleskop kurulmuş ve kuş yuvalarına odaklanılmıştı. Katılımcılar sırayla yuvaları daha yakından görme imkânını elde ettiler. Sonra Emrah Tagi ERTUĞRUL, dübünün nasıl kullanılacağını, Halil SÜEL ise burada Ev kırlangıcı, Kaya çintesi ve Sıvacı kuşu olmak üzere 3 kuş türü olduğunu ve ardından yine E. Tagi ERTUĞRUL görmüş olduğumuz Anadolu sıvacısı kuşunun ülkemize endemik bir tür olduğundan bahsetti.

Zindan Mağarası'nın kapıları açılmış ve mağaraya girme vaktimiz gelmişti. Bizi mağaraya götüren merdivenleri ağır ağır çıkıp mağaranın girişine ulaştık. Bizi ilk önce ağır fosfat kokusu karşıladı. Ama çok geçmeden bu kokuya alıştık. Mağarada ilerlerken bizden rahatsız olan yarasalar attıkları çığlıklarla mağarayı inletiyor ve insanın içini ürpertiyordu.

IDE GÜNLÜĞÜ | 2008-HAZİRAN EĞİTİMİ

Orman Mühendisi Ahmet MIHLI

Biraz daha ilerledikten sonra ortalığa bir serinlik hakim oldu. Nefeslerimizin açıldığını hissedebiliyorduk. Ali BİLGİN hocamızın anlattığı şeyleri teker teker yaşıyorduk. Serin bir ortam, fosfat, sarkıtlar, dikitler... Dar ve alçak kayalıklar arasında süren yolculuğumuzun sonuna geldiğimizde bizi bir yağış karşıladı. Evet, yanlış okumadınız. Mağaranın içinde hafiften yağmur yağıyordu. Ve bu anı Ali BİLGİN şu esprisiyle süsledi: "Gördüğünüz gibi burada Karadeniz iklimi hakim."

Artık son noktaya varmıştık. Geri dönme vaktimiz gelmişti. Zindan mağarasından çıkıp arabalarımızdaki yerlerimizi tekrar alarak Aksu'nun yolunu tuttuk. Bizi burada Pazarköy Orman İşletme Şefi Selahattin YILDIRIM ağırladı. Şef, yemeğin ardından bizleri şefliğe götürerek çay ikramında bulundu. İşletme şefine, yaban hayatıyla ilgili çalışmalarının olup olmadığını sormam üzerine: "Yaban hayatının lehine müdahalede bulunuyoruz. Örneğin, yerde yuvalanan bir kuş türünün, dibinde yumurtalarını gördüğümüz ağacı bırakıyoruz." dedi. Dr. Ümit KEBAPÇI, bir bitki göstererek, "Yöresel adı Eşek marulu olarak bilinen bu bitkinin adı Yabani marul (*Lactuca sativa*)'dur. Bu bitkinin yapıları kuzey-güney hattı yönünde uzanır." dedi ve bizleri hayrete düşürdü. Aksu'daki işimiz bitmişti, yeniden yola koyulduk

Epey yol aldıktan sonra, Pınargözü günübirlik kamp alanına geldik. Tam dört gün bu cennet gibi mekanda kalacaktık. Pınargözü mağarasından çıkan buz gibi su, olanca coşkunluğuyla akıyor üzerinde milyonlarca baloncuk oluşturuyordu. Ağaçkakanından baştankaraya kadar çeşit çeşit, rengarenk kuşlar biz buradayız diyorlardı. Şehrin o bunalıcı havası buraları işgal edememişti.

Yrd. Doç. Dr. Ebubekir GÜNDOĞDU'nun direktifiyle katılımcılar beşer kişilik gruplara ayrıldılar. Artık katılımcılar grup olarak hareket edeceklerdi. 5 gün boyunca adeta yedikleri içtikleri ayrı gitmeyecekti.

Gruplar belirlendikten sonra eşyalar kamp kurulacak alana taşındı. Hocaların yardımıyla çadırlar kuruldu. Vakit, tanışma vaktiydi. Yere serilen hasırların üzerine herkes oturdu ve İdris hocanın başta dediği gibi herkes kendi yanında oturan arkadaşını tanıttı. Tanışma faslı bittikten sonra katılımcılar, kurdukları gruplarla birlikte akşam yemeği hazırladılar ve arazide ilk akşam yemeği yenildi. Sonrası, yaldızlı gökyüzü, su ve cırcır böceklerinin sesi...

Eğitim konuları ardından arkadaşlarımızın sesleri zaman ilerledikçe azaldı. Herhalde uykumuz gelmişti artık. İyi geceler Pınargözü...

17 Haziran 2008 Salı

Temiz hava gibisi var mı? İnsan uykusunu hemen alıveriyor. Pınargözü'nde sabahın erken saatleri (saat 6 civarı) ve herkes ayakta. İnsanlar üzerlerindeki yorgunluğu atmıştı. Mutat seher yürüyüşümüzü gerçekleştirecektik. Herkes tarihe geçecek olan yürüyüşe çoktan hazır bile. Evet, tarih yazılacaktı. Hedef; DEDEGÖL. Rehberimiz Çoban Ali lakabında kasaba eşrafından biri.

Havada hoş bir serinlik vardı. Sabahın ayazı bir başkaydı. Dağ insanı kendine çekiyordu. Derken Çoban Ali

arkasına bile bakmadan fişek gibi kaynağın üzerindeki tahta köprüden geçti. Arkasından da biz... Çoban Ali'ye yetişmek imkansızdı. Adeta uçuyordu. "Dur! Ali amca. Biz şehirden geldik; senin gibi atletik değiliz." dedik. Neyse ki arkasına bakıp ekibin kendine nazaran ham olduğunu anlamış olacak ki birim zamanda aldığı yolu biraz azalttı. Ama elinden gelen minimum hıza düşmesine rağmen bazı arkadaşlar gruba yetişememiş ve aradaki mesafeyi bayağı açmışlardı. Nihayet, grubun ilk firesini vermiştik: Dr. Ümit KEBAPÇI. Ali amcanın hızına ayak uyduramayan Kebapçı bayağı gerimizde kalmıştı. Anlattığına göre bizim geri dönüşümüzü bir yayla evi yanında uzunca beklemiş, ama ümidi kesilince kamp alanına geri dönmüş.

Yol patikalı ve oldukça eğimli. Baştankaralar ve ispinozlar bizlere eşlik etmeye devam ediyordu. Orman titrek kavak ve karaçamlardan mürekkepti. Ve nihayet ilk dinlenme noktamıza vardık. Herkes çok yorulmuş ve çantalarındaki sularını içmeye başlamışlardı. Sonra Orman Yüksek Mühendisi Canpolat KAYA konuşmaya başladı: "Alan yangın geçirmiş bir alan. Onun için Titrek kavak *Populus tremula* karışımındaki bu alanda büyük bir yoğunluğa sahip. Titrek kavak yangından sonra gelen öncü türlerdendir. Daha sonra bu meşcere yerini karaçama bırakacak." Canpolat hocanın ardından Ali BİLGİN Pınargözü Deresi'nin karstik bir dere olduğu hakkında bilgi verdi. Çiçeği burnunda Entomolog Dr. Oğuzhan SARIKAYA ise eline aldığı rulo halini almış bir Titrek kavak yaprağını göstererek; "Böceklerin 1 milyonun üzerinde türü vardır. En sıcak ortamlardan buzullara kadar yaşayış gösterirler. Hamam böceğinden kelebeğe kadar hepsi böcektir. Elimde görmüş olduğunuz bu dürülmüş yaprak Kavak Yaprak Bükücüsünün yapmış olduğu bir zarardır." dedi.

Tekrar yola koyulduk. Çünkü, önümüzde uzuuun bir yol vardı. Orman yolunda yine bir müddet yürüdükten sonra ormanın içine girdik. İbrelerden bir yastık oluşturmuş orman tabanı üzerinde süne süne yürüyorduk. Hemen ileride Oğuzhan hoca yine eline bir dal almış bu daldaki deliği göstererek bunun mimarının küçük orman bahçıvanı olduğunu, bu bahçıvanların ormanları kasıp kavurabileceğini ve mücadelesinde feromon adı verilen tuzaklar kullandıklarını anlattı. Canpolat hoca da yerde bulunan kozalaklara işaret ederek her ağacın bol tohum yılı olduğundan ve bol tohum yılının ormancılık açısından öneminden bahsetti.

Bir sonraki dinlenme yerimize vardık. Herkes acıkmıştı. Bir ağacın gölgesine oturup kumanyalarını çıkarmış ve yemeye başlamışlardı. Bense, yükseklerde oturup seyir etmeyi sevdiğimden hemen arkada bulunan kayalığa seğirttim. Kayalara üzerine çıkarken bir kıpırtı duydum ve birden önümden bir şeyin fırlayıp aşağı doğru indiğine şahit oldum. Bu bir Yaban tavşanı (*Lepus capensis*) idi.. Heyecanımdan sadece "Arkadaşlar! Bakın, tavşan." deyivermişim. Gruba doğru koşan tavşan katılımcıların da "Hani nerde?" şeklindeki bağırışlarını da duyunca iki arada bir derede kalmış gibi ani bir kavis çizerek yukarıya doğru koştu. Tavşanın bu bocalayışı sayesinde bir çoğumuz tavşanı görmeye fırsat bulabildiler. Bu anı unutmak

IDE GÜNLÜĞÜ | 2008-HAZİRAN EĞİTİMİ

Orman Mühendisi Ahmet MIHLI

imkansızdı. Dağdaki ilk memeli yabani hayvan türünü görmüştük.

Soluklandıktan sonra yeniden ayaklanarak yolumuza devam ettik. Çoban Ali yine önde, biz arkada. Çoban Ali dinlenme yerlerinde arkada kalan grupları bekliyor ama harekete geçildiğinde yine ara açılıyordu. Yine, bir yerde dinlenmek üzere duruldu. Çoban Ali, Zindan mağarasından ve yabancıların buralara rağbetinden bahsediyordu. Sonra Oğuzhan hoca araya girdi: "Burada Apollo kelebeği var. Türkiye'ye endemik. 2000 metrelerde yaşar. Tane fiyatı 1500-2000 dolar civarındadır." diyerek bu değerli tür hakkında bilgi verdi.

Asıl yolculuk buradan sonra başladı. Yolculuğumuz esnasında essiz yerler, birçok hayvan ve bitki türü gördük. Kıl keçileri, Dağ uyurları, şırl şırl akan kaynak suları, 2000 metrelerde olan Sarıgagalı dağ kargası, Dağ serçesi ve daha neler neler...

Uzun bir yürüyüşten sonra nihayet Dedegöl'e ulaştık. Ve her birimiz bir tarafa uzanmıştır. Zorlu geçen bir yolculuk sonucunda Dedegöl'e varmayı başarmıştık. Yolculuğun çetin olmasına rağmen birçok şey kazanmıştık. Bunlardan en önemlisi ise; dayanışmaydı. Çektiğimiz zahmet bir sürü güzellikler doğurmuştu. Eee ne demişler; zahmetsiz rahmet olmuyor.

Göl kenarında dinlenmemizin ardından sıra inişe gelmişti. Bizim grup arkadan geldiği için biraz daha dinlenmeyi tercih etmiştik. Başımızda Canpolat Hoca vardı ve buraları biliyordu. Ama ne yazık ki grubu kaybedince ne tarafa gideceğimizi şaşırдық. Galiba yolumuzu kaybetmiştik. Hatta bizden hatıra kalsın diye son fotoğraflarımızı (!) bile çektik. Telefonlar çekmiyor, diğer gruplarla bağlantı sağlayamıyorduk. Hava iyice kararmaya başlamıştı. Canpolat Hoca bizi bir yola indirdi. Yasin Hoca'yla keşfe çıktılar ama nafiye, bir şey bulamamışlardı. Son çare olarak Tagi ve ben bir alttaki yola inerek yardım bulmaya çalıştık. Nihayet bir araba sesi duyduk. Araba yanımıza yanaştığında dünyalar bizim oldu. Arabadakiler biri Çoban Ali'nin oğluydu. Bizi arıyorlarmış. Sonra bizleri bekleyen diğer kaybolan grup elemanlarını da alarak bir çay bahçesinde pidelerimizi yiyip çay içtik. ONBİR BUÇUK saat süren yürüyüşümüz nihayet son bulmuştu. Sonra kamp alanına geri döndük. Kampta bizim için hazırlanan kocaman sazan balıklarının yiyip istirahatata çekildik.

18 Haziran 2008 Çarşamba

Bir nefeste Çarşamba oluverdi. Bu IDE programı ne kadar da çabuk geçiyor böyle. Hem de dolu dolu. Olanca yorgunluğumuza rağmen yine sabah erkenden kalktık. Kahvaltılarımızı yaptıktan sonra sıra gelmişti. Prof. Dr. Hasan ÖZÇELİK'ten sağlıklı ve doğal yaşam derslerine. Hasan Hoca birkaç adım attıktan sonra duruyor. Bir şifalı bitki gösteriyor ve özelliklerinden bahsedip diğer bitkiye geçiyordu. Artık burada ben susup sözü Hasan hocaya bırakıyorum. Malum dününden biraz da olsa yorgunluk var.

Hasan hoca: "Bu bitkinin adı ısırgan otudur. Türkiye'de 8 türü vardır. En kaliteli, en iyi ısırganıdır. Kanser tedavisinde kullanılır ve salataya doğranarak yendiğinde güzel tat verir.

Bu kuzukulağı. Toprak altında rizomları vardır. Kökünden iyi bir yün çıkar. pH'ı baziktir, ekşi olur. Dolma yapımında kullanabilirsiniz.

Bu bitki papavaner. Endemik bir türdür. Endemik demek, yöreye has yani o yöreden başka bir yerde bulunmayan demektir. Bir de lokal endemik var. O da çok çok dar alanlar içinde bulunan türler için kullanılır. Türden aleme gidildikçe endemizm düşer. 3. zamandan 4. zamana gelen türlere relik, 4. zaman türlerine neoendemik, 3. zamandan 4. zamana geçememiş bitkilere ise paleoendemik türler denir.

Şu gördüğünüz bitki gelincik bir tanesinde 20 bin tohum var. Ama endemik. Niye endemik? Çünkü, böcekler tohumlarını yiyor ve bu yüzden fazla alana yayılamıyor.

Bu da salep. Salepgillerin ağırlığı havanın yoğunluğuna yakın. Havada asılı halde kalabiliyor. Tohumlarının çoğu cılızdır. Bu yüzden az oluyor. Salebin orijinali kadın hastalıklarına ve kansere iyi gelir ama orijinali olacak. Buna dikkat etmek lazım.

Sıradaki bitkimiz Rosa dumaris'tir. Dedegöl ve Köprülü Kanyon'a endemik bir türdür. Meyvesine kuşburnu da deniliyor. İtburnu, it gülü de diğer isimleri.

Halk bitkilerin bazı özelliklerini tespit eder, sonra bilim adamları da bu özelliklerin doğruluğunu tecrübe yoluyla tasdik eder. Bu bitki Ferula. Doğu'da bu bitkiyi yiyen hayvanlar birbirlerinin üzerine binerlermiş. Sonradan yapılan çalışmalar ile kuvvetli bir afrodisyak etkisi olduğu anlaşıldı. Halk buna şeytan tersi de der. Hayvan üretiminde kullanılır ve ayrıca zehirlidir."

Hasan Hocamızın anlattıklarıyla bir yandan da ilerlerken heybetli bir çam ağacı karşımıza çıktı. 28,5 m boyunda, 155 cm çapında, çevresi 465 cm ve tam 681 yaşındaki bu çam ağacının adını 'Beyçam' koymuşlar. Hakikaten bey gibiydi. Heybetli bir çamdı. Bu çamın önünde toplanarak fotoğraf çekildikten sonra Hasan ÖZÇELİK kaldığı yerden devam etti tabiat eczanesinin ilaçlarını tanıtmaya: Bin bir delik otu, sütleğen, kekik, papatya, sinir otu, mürver, söğüt... daha neler neler. Hepsini bir bir anlattı. Anlat anlat bitmez. Bu dersimizi de noktaldıktan sonra Beyşehir Gölü'ne doğru hareket ettik.

Bir zamanlar derinliği 25 metre olan gölün şimdi derinliği 6 m'ye düşmüş. 70'li yıllarda göle salınan ekzotik bir tür olan sudak adındaki balık gölün şimdiki makus kaderiyle yüz yüze gelmesinde önemli bir faktör.

Göl kenarına geldiğimizde Eğirdir su ürünleri fakültesi öğretim üyesi Yrd. Doç. Dr. Erol KESİCİ söze başladı:

"Beyşehir gölü doğal bir göldür. Gölde düne kadar otçul balıklar vardı. 1970'lerde sudağın göle bırakılmasıyla otçul balıklar yok oldu. Balığın kaybolması ile diğer organizmalar da kayboldu. Bu gölün sularının başka yerlere taşınması da önemli bir dezavantajdır. Sonra, gölün kullanım amacı belli olmalı. Birçok amaca hizmet edemez göl.

Bu gölün kurtuluşu yoktur. Her tarafını bitkiler kaplamıştır. 25 metreden 6 metreye düşen bir göl var karşımızda. Onun için bitkilenmesi kolay olur. Peki, neler yapılabilir?

IDE GÜNLÜĞÜ | 2008-HAZİRAN EĞİTİMİ

Orman Mühendisi Ahmet MIHLI

Şimdiye kadar yapılanlar yapılmamalı. Hata üstüne hata yapılıyor. Göldeki bitkileri temizlesinler diye çim ve çin sazanı atıldı. Ama bu balıklar bitkileri temizlemek yerine budadılar ve bu bitkiler daha da çoştı. Göller DSİ'nin yönetimindedir Buranın doğal yapısı korunmalı ve içinde kullanım engellenmeli. Havzadaki sular taşınmamalı. Az su kullanıp gölün su miktarı artırılmalı. Dikkat edin. Diğer doğal kaynakları kaybedersek lüksümüzden, suyu kaybedersek canımızdan oluruz."

Sonrasında Yrd. Doç. Dr. Ahmet DOĞAN; "DSİ buraya su kaynağı olarak bakıyor. Beyşehir gölü kapalı havzadır. Bu göl Çumra ovasını sular. Ova, Osmanlı zamanında yapılan su arklarıyla sulanmış. Şimdi halk Beyşehir gölünün suyunun kullanılmasını istemiyor. Hatta 1998'lerde barajın ağzına kamyonlarla taşıdıkları taşları atmışlar. Ayrıca, göl 1991'de sit alanı ilan edilmiş ve 33 adası vardır." dedi. Hocalarımızı dinledikçe üzülüyor, üzülükçe 'çare çare' diye içten içe bağıryorduk. Çare, herhalde Eğitim; Şuurlu ve eğitilmiş insan yetiştirmekten başkası değildir.. Korumada geç kalmış olabiliriz ama tedavide geç kalmamalı ve her birimiz mantıklı ve tutarlı bir dairede gerekeni yapmalıyız, diye düşündük.

Gölün kuş türlerini de teleskopla izledikten sonra Beyşehir'de bir lokantada öğle yemeğimizi yedik. Konya Orman İşletme Müdürü Arif YAVUZ bizi işletmede ağırladı. Çay ikramında bulundu. Tabii ki çay bahane, maksat muhabbeti. Güneş en yakıcı ışınlarını üzerimize salıyor, işletme bahçesindeki çardak bize kalkan oluyordu. Yıllarını mesleğe vermiş olan Arif YAVUZ ağabeyimiz milli park kavramından şöyle bahsetti: "Ormanlar için yasalar konulmasına rağmen bu yasalar çiğnenegelmıştır. 1993'te Beyşehir gölü milli park ilan edildi. Kriterler ve yapılacaklar belirlendiği halde uygulama konulmamıştır. Milli park bilimsel ve estetik yönden önemlidir. Halk, 'Bana rağmen nasıl milli park yaparsınız buraya. Elin yabancı gelecekte diye ben otlatma, tadilat yapamıyorum.' diyor. Vatandaş bu yüzden sadece yasaklarla korunan milli park istemez. Halkın hayatını çember içine alıp alanları koruyorsunuz. Yapılacak şey; öncelikle uzun devreli gelişme planı ve uygulama planı yapmaktır."

Süleyman Demirel Üniversitesi Orman Fakültesi öğretim üyelerinden Yrd. Doç. Dr. Hasan ALKAN ise köylülerin ortak sorunlarını şöyle dillendirdi: "Meselelere farklı açılardan bakabilmek lazım. Bu alanlara yasak deyip geçmişiz. Ama buralarda kırsal köylüler var. Bu insanlar göz ardı edilmiş. Kızıldağ ve Kovada gölü milli parklarında yaptığımız araştırmada % 80 oranında üzerinde orman köylüsü milli parkın adını bile duymak istemiyor. Düşünceler olumsuz olunca tavırların da olumlu olacağını düşünmüyoruz."

Ortama bir sessizlik hakim oldu. Ebubekir hocanın "Arkadaşlar, Arif beye aklınıza takılan her şeyi sorabilirsiniz" teşviği ile katılımcılardan biri "Orman içinde gezerken yer yer düşmüş orman emvalleri var. Bunlar niçin kaldırılmıyor, kullanılmıyor?" şeklinde bir soru sordu. Ardından Arif Bey bu soruyu şöyle cevaplandırdı: "Bizim ormancılığımız kaynağını Alman ormancılığından alır. Temelimiz, Almanya'dan gelen hocalardan gelir. Biz de Alman ormancılığıyla yetiştik. Kendi ülkemize uygun ormancılık uygulamalarını ise 1980'lerden sonra yapmaya başladık. Biz ormanda bir emvalin ekolojik

değeri varsa ve ekonomik değeri yoksa o emvali ormanda bırakırız. Bu o alan için faydalıdır ve orada bırakılmalıdır. Ayrıca, biz, orman köylüsüne odun da veriyoruz."

Burada Ebubekir GÜNDOĞDU devreye girdi. Gündoğdu: "Bu alanda kalan artıkların yaban hayatı açısından da önemi var. Avrupa'da bu durum tartışılıyor. Bir taraftan da bu artıklar böcek artışına neden olduğu için çıkarılmak isteniyor. Son karar şu: hektarda 20-30 metre küp ağaç -ki 30 ağaç civarındadır- alanda bırakılmalı. Bu ağaçlar sayesinde faydalı böcekler gelir. Bu böcekleri ağaçkakanlar yer ve yaban hayatına katkı sağlar." diyerek bu artıkların yaban hayatı açısından da önemli olduğuna değindi.

Arif YAVUZ, Ebubekir hocayı tasdik ederek; "Arkadaşlarımız bu kuralları ormanlarda, özellikle dere kenarlarında kullanıyorlar. Ayrıca, OGM olarak bu yıl kimyasal mücadeleyi bıraktık. Biyolojik mücadeleye yöneldik; böcek ormanı yiyip bitirse bile. Son yıllarda OGM ormanlara odun deposu olarak bakmıyor." dedi. Biraz daha sohbet ettikten sonra işletmeden ayrılıp 1299 yılında taş tuğladan yapılmış, günümüze kadar ulaşmış ender eserlerden biri olan Eşrefoğlu Camii'ne geldik. Burada bizi sanat tarihi hocası Yrd. Doç. Dr. Yaşar ERDEMİR karşıladı. Hitabeti ve bilgisiyle bizleri etkilemeyi başaran Yaşar hoca başladı içimize akmaya:

"Beyşehir beylerin şehridir. Eşrefoğlu beyliğinin başkentliğini yapmıştır. Eşrefoğlu beyliğinin sanat eserlerini bu yörede görebiliyoruz. İşte, bu külliye onlardan biridir. Dünya sanat literatüründe önemli bir konuma sahiptir. Ahşap yapılar alanında en önemli camidir." Sonra, caminin öğelerinden olan müezzin mahvili, bey mahvili, yapımında bir tane çivi bile kullanılmamış minber, 5-6 m derinliğinde karlık denilen çukur ve son cemaat kısmı hakkında inanılmaz bilgiler verdi. Gerekli ihtiyaçlarımızı gördükten sonra Yaşar hoca ile vedalaşarak buradan ayrıldık. İlerlerken bir meranın kenarında durduk.

Kararan gökyüzünün çatısı altındaki biraz yürüdükten sonra Yrd. Doç. Dr. Ömer ELİTOK, "Beyşehir-Hoyran boyunca yer alan bu taş, yılan taşıdır. İsminin sebebi, kayacın yeşilimsi ve parlak oluşudur. Yılan derisini andırıldığından adına ofiyolit denilmiş. Bu kayalar bir zamanlar buranın okyanus olduğu manasına gelir. Buralarda okyanussal kabuk, kıtasala göre daha yoğunur." dedi.

Ziraat fakültesinden Prof. Dr. Cahit BALABANLI ise şunları söyledi: "Mera, hayvanların otlatıldığı alanlardır. Hayvanlar, gördüğünüz otları yiyip bize besin sağlarlar. Ülkemizde 21 milyon hektar mera var. Orman içindeki uçucular ve sürüngenlerin hepsi orman meralarını kullanırlar. Meralar, hayvanlar için barınak yerleridir. Orman içi meralar ise, iyi kullanılmıyor. Orman meraları önemli olmasına rağmen en fazla ihmal edilen öğedir. Meraların planlı bir şekilde otlatılması lazımdır. İşte, bu planlı otlatmaya Mera Amenajmanı denir. Vatandaşa 'keçileri alandan çıkart' derken hayvanlarını nasıl besleyeceklerine de doyurucu alternatifler bulmak lazımdır." Meralarla ilgili bilgiyi de aldıktan sonra aksi göle vurup yakamozlar oluşturan ayı da arkamıza alarak tek tek ve grup olarak fotoğraflar çekirdik.

IDE GÜNLÜĞÜ | 2008-HAZİRAN EĞİTİMİ

Orman Mühendisi Ahmet MIHLI

Hepimiz çok yorulmuş ve çok acıkmıştık. Sonra bir lokantaya girip leziz yemeklerimizi yedikten yola çıktık. Kamp alanına gece geç saatlerde varabildik.

19 Haziran 2008 Perşembe

Arkamızda dolu dolu ve yoğun programlı bir dört gün bırakmıştık. Ebubekir hocamız da bu günü karşılıklı konuşmaya ve tartışmaya ayırdı. Ülkemiz ormancılığıyla alakalı problemler başta olmak üzere katılımcılarla, birçok konuda fikir ve bilgi alışverişinde bulunduk.

Saate baktığımızda dijital ekran 10.55'i gösteriyordu. Çam ağaçlarının gölgesine hasırlarımızı sermiş ve doyumsuz muhabbete başlamıştık. Ara sıra muhabbetimizi güneşin alınlarımıza vurmasıyla kesiyor ve hasırlarımızın yerini değiştirip kaldığımız yerden devam ediyorduk.

Hasan ALKAN, orman koruma ve kırsal halkın buna bakış açısını anlattı: "Bir alan bir çok yolla korunabilir. Geleceğe değerleri aktarım düşüncesi korumayı tetikler. Kaynağa zarar veren etkinliklere karşı koruma şekli de vardır. Bu 'pasif koruma'dır. Son dönemlerdeki durum, alanı korunan alan kabul edip her etkinliği yasaklamak şeklindedir. Ortak noktada buluşamayınca da etkinlikler yerine getirilemiyor. Yasak yasak üstüne olması, insanları milli parklara karşı bir duruma getiriyor. İnsanlar ormancıyı bile görmek istemiyorlar. Ama son yıllarda "Katılımcı yönetim anlayışı" diye bir kavram gündeme geldi. Buna bağlı olarak planlamada insanların da fikrini alarak kaynağı ona göre kullanmalı."

Ebubekir hoca katılımcılara soruyor: "Peki, sizce alanlar nasıl korunmalı?"

Katılımcılardan Emine MERT; "Burada köylüler yaşasın ve dışarıdan alana insan gelmesin. İnsanlar korunan alan diye kendilerini koruyamıyorlar bile. Örneğin, Karadeniz'de orman köylüsü ayıdan şikâyetçi. Yasak olunca avlayamıyorlar. Ayı insanlara saldırıyor ve insanlar bir şey yapamıyor." şeklinde bir öneride bulundu.

Ebubekir hoca, 3 çeşit korunan alan olduğundan ve bunların farklarından bahsettikten sonra ormanların en büyük düşmanı olarak bilinen yangınlardan bahsetti: "Yıkılmayan tabularımız var. Orman yangını tamamen her şeyi yok eden bir unsur değil. Zararlı yanları var, yararlı noktaları da var. Alpin zonda zararlıdır. Çünkü, alpin zonda ağaç oluşması zor oluyor. Orada toprak yok ve yerine orman getirmek zor. Akdeniz ikliminde ise kızılçam ormanları var. Bu ormanlar yanınca zengin bir tür yoğunluğu oluşuyor. Bu yaban hayatı açısından oldukça önemli bir durumdur. Ayrıca, ülkemiz dünyada yangın söndürmede de ön sıralarda yer alır." Biz de yangınları hep zararlı bilir, bir orman yangını olduğunda sorgusuz sualsiz veryansın ederdik.. Katılımcılardan, "Meğer yanlış bildiğimiz ne kadar çok şey varmış." Sözüünü hocalar anlattıkça sık sık duyuyorduk.

Arkasından Hasan hoca, "TEMA'nın yaptığı meşe kampanyası % 95'lik başarısızlıkla sonuçlandı ve bunun faturası yine ormancılara patladı. Hatıra ormanı diye bir şey çıktı şimdi; başa bela. Fidanlar gelişemeyecekleri yerlere

dikiliyor ve karşımıza bonzailer çıkıyor" diyerek ormancılardan izdirabını dile getirdi.

Arkasından Ebubekir hoca çok önemli bir noktaya temas etti: "Türkiye'de 20 milyon hektar ormanlık alan var. Bu 23-24 milyon hektar olmaz, olamaz. Her alanın kendi hayvanı var. Her alanı illa ki ağaçlandıracağım diye uğraşmamak lazım. Her ortamın gereği, isteği var. Konya'ya çam dikmek uygun değildir. Konya'da Anadolu yaban koyunu var. Bu hayvan step hayvanıdır. Ormanda yaşayamaz bu hayvan."

Oğuzhan hoca Ebubekir hocanın arkasından ormanların amaçlı ve planlı olarak yakıldığını bilhassa ormancılığı gelişmiş İskandinav ülkelerinde bunun yoğun olduğunu, bu yakmaların ağaç türlerini değiştirmek ve alana hayvanları getirmek için yapıldığını anlattı.

Sonra tekrar Ebubekir hoca milli park kavramının doğuşu hakkında bilgi vermeye başladı: "İlk milli park 1871'de Amerika'da kurulan Yellowstone Milli Parkı'dır. İkinci dünya savaşında Avrupa'da orman kalmamış. Amerika'da da aynı durum söz konusu olmuş. Bunun üzerine doğallığı bozulmamış alanları milli park yapalım demişler. Ve milli park kavramı doğmuş. Biz de, göl var, ağaç var burayı milli park yapalım demişiz ve yapmışız. Buralarda yaşayan halkın da yaşama alanını daraltmışız. Sonra da 'Burayı koru' demişiz, korur mu?"

Katılımcılar, hayretle hocalarımızı dinlemeye devam ediyorlardı. Sonra Hasan ALKAN hoca popüler 2/B arazileri hakkında bilgi verdi.

Sıra gelmişti Oğuzhan hocamızın böceklerine ve onlarla nasıl mücadele edildiğine. Sarıkaya, "Böcekler; besin, eşleşme gibi amaçlarla haberleşirler. Bu haberleşme, dokunmayla da olur, kimyasal yolla da. Karınca bir yere gider besin bulduysa, bir koku salgılar ve ardından diğer karıncalar da onun yanına toplanırlar. İşte, bu salgiya 'feromon' denir. Böcekler çiftleşmek için de feromon kullanır. Biz de böceklerin bu özelliklerinden faydalanarak feromon tuzakları kullanıyoruz" deyip mücadele tekniklerini, tuzak çeşitlerini ve nasıl kullanıldıklarını bir bir anlattı.

Sonrasında Ebubekir hoca eline aldığı kuş kitabını göstererek kuş teşhisini nasıl yapabileceğimizi anlattı. Ve kelaynak başta olmak üzere bazı önemli türlerden bahsetti. Ardından katılımcılardan Emine UYARBAŞLAR; " tarlasında yılan olanın mahsülü çok olur." atasözünü yaban hayvanlarının hayatımızda ne kadar önemli bir yere sahip olduğunun altını çizdi.

Sohbet öyle koyuydu ki biz farkına varmadan hemen akşam oluvermişti. Akşam olduğunda katılımcılar Yenişarbademli'nin sıcak ve samimi halkının kendilerini misafir etme tekliflerinin üzerine misafiriğe gittiler. Davet katılımcılara özeldi. Bu yüzden biz gidememiştik. Fakat sanırım.löylüler ile katılımcıların sıcak muhabbetlerini Web sayfamızda Köy Rportajları ve Katılımcı Gözüyle IDE başlıklı bölümlerden takip edebilecektik.

Arkadaşlar ta gece yarısı geldiler. Hepsinin yüzlerinden düşen bin parçaydı. Bunun sebebini çok merak ettik. Güya, bizim köylüler katılımcıları hiç hoş karşılamamış ve onları dövmekten beter etmişler. Güya, İzzeti ikramda bile

IDE GÜNLÜĞÜ | 2008-HAZİRAN EĞİTİMİ

Orman Mühendisi Ahmet MIHLI

bulunmadan geri göndermişlermiş. Bunu duyar duymaz hepimizin başından kaynar sular dökülmüştü. Anadolu insanının böyle şeyler yapacağına inanmamıştık. Çünkü, Anadolu insanı misafirini Tanrı misafiri olarak görür. Çünkü, Anadolu insanı, düşmanı bile olsa misafirine elindekini verir. Çünkü, Anadolu insanı tüm sıkıntısına rağmen misafirine karşı güleç yüzünü esirgemez. Biz böyle biliriz Anadolu insanını... Şükür ki Ebubekir hoca "Yenişarbademli'yi dağıtmaya" gitmeden katılımcılar bize, şaka yaptıklarını söylediler ve yüreğimize su serptiler. Köylüler, arkadaşları o kadar iyi ağırlamışlar, o kadar misafirperverlik göstermişler ki, arkadaşlar bu insanlara doyamamış, köye geri dönmek bile istemişlerdi.

Şimdi sıra gökyüzünde yalnız gezen yıldızları izlemeye gelmişti; gökyüzünün mücevherlerini...

Ogün Çağlayan ve ben önden giderek kampımızın biraz üzerinde bulunan gökyüzünü rahatça görebileceğimiz açık bir alana çıktık. Ardından elimizdeki teleskobu kurup yıldızlara odakladık. Sonra arkadaşları alıp karanlığı yararak bu alana getirdik. Herkes bir yandan endişeleniyor bir yandan da az sonra görecekleri hakkında heyecanlanıyordu. Herkes endişeliydi. Çünkü, kapkaranlık bir orman, karşımıza çıkması muhtemel vahşi hayvanlar vardı. Ama biz şunu biliyorduk ki; hayvan çok sıkışmadığı takdirde insana saldırmaz.

Arkadaşlara fenerlerini kapattırdıktan sonra yıldızlarla baş başa kalıverdik. Sema denizinde yıldızlar ve yeryüzü bahçesinde biz vardık. Ve söze ilk ben başladım. Katılımcılara yön tayininde yosunlardan ve karınca yuvalarından faydalanmamızın yanında bir de kutup yıldızından faydalandığımızı anlattım. Arkadaşlara kutup yıldızını nasıl tespit edebildiğimizi, yön tayinini nasıl yaptığımızı, elimizdeki fosforlu panodan da yararlanarak anlattım. Ardından Ogün Hoca, Kutup yıldızını neden hep aynı yerde duruyormuş gibi gördüğümüzü açıkladı. Ve ardından Çoban yıldızı olarak bilinen güneş sisteminin ikinci gezegeni Venüs'den bahsettik. Son olarak da kutup yıldızını teleskoptan gösterip kamp alanımıza geri döndük. Bu gece burada son günümüzü. Bu yüzden olacak ki bizleri bir türlü uyku tutmamişti. Ne yapalım, biz de "Kabak Oyunu2 oynadıktan sonra geç saatlere kadar muhabbet ettik. Hava aydınlandığında istirahatata anca çekilebildik.

20 Haziran 2008 Cuma

Sabah kalktığımız da saat 07.30'du. Biz geceler birkaç saatlik uyku uyuduktan sonra kalktık. İstersen kalkma. Ebubekir hoca hep boynunda asılı duran "Sur borusunu" üfürmüş ve bizleri tatlı uykumuzdan uyandırmıştı. Kahvaltılarımızı yaptıktan sonra çadırlarımızı ve eşyalarımızı toplayıp araçlara taşındık. Ardından katılımcılar kamp alanına dönüp mıntika temizliği yaptılar. Alanı, bulmak istediğimiz gibi bırakmamız gerekiyordu. Kampımızdan ayrılırken dönüp geriye baktığımızda bizim mekanda, alanın asıl sahipleri büyükbaş hayvanların yerlerini aldığını gördük. Sakin sakin otlamaya başlamışlardı. Ebubekir hocanın bizden bugün ayrılacak olan Emine MERT ve Emine ÖZMEN ile yaptığı röportajının ardından Pınargözü'nden ayrıldık.

İçimden şu duygular geçti birden: "Tam dört gün bizi ağırlayan Pınargözü! Elveda. Sen ki Cumhurbaşkanı Senfoni Orkestrası gibi ses veren gümbür gümbür akan suyunla, ispinoz, çam baştankarası, ağaçkakan ve daha birçok kuş türünün melodik ve doyumuz otüşleriyle bizi karşıladın ve hiç muhabbetini kesmedin. Ve giderken de bizi aynı coşkunlukla ve belki de biraz hüzünle uğurluyorsun. Kolay değil tabii. Çünkü sen; Türkiye'yi dünyada layık olduğu konuma getirmeye kararlı, doğaya aşık 41 insana kucak açtın, barınak oldun ilgi gösterdin. Sen, bu misafirperverliğin ve şefkatinin ödülü olarak kayıtlara ve tarihe geçecek ve asla akıllardan silinmeyeceksin. Elveda ..."

Merkeze yaklaştığımızda karşımızdan 'pat, pat, pat' diye ses çıkaran değişik bir aracın gelişini görüyorduk. Aslen Yenişarbademlili olan katılımcımız Memiş bu aracı bize tanıttı: "Bu gördüğünüz araca 'Patpat' adı verilir. 'Pat pat' diye ses çıkardığı için bu isim verilmiştir. Genellikle buğday, şekerpancarı gibi yükleri taşımak için kullanılır. 2-3 ton yük taşıyabilir. Genellikle 4 viteslidir. Motoru bildiğimiz su motorudur. Saatte 50 km kadar hız yapabilir. Bu yörede çok sık kullanılır ve buraya endemiktir." Görülen o ki arkadaşlar endemik kelimesinin anlamını bayağı iyi kavramışlar.

Bademli ilçesine vardığımızda bizleri Belediye Başkanı karşıladı ve birlikte fotoğraf çekildikten sonra odasına geçtik. Belediye başkanı, bize çay ikramında bulunup ilçelerinin değerlerinden bahsetti. Hoş beşten sonra Köşk termal tesislerinin yolunu tuttuk.

Köşk'e yerleştikten hemen sonra tesisin termal suyla dolmakta olan havuzuna kendimizi bırakıverdik. Ve akşama kadar bu havuza girip girip çıktık. Akşam olduğuna yakında bulunan Hüyük kasabasındaki bir kahvehaneye gidip Türkiye-Hırvatistan maçını izledik. Maçı kıl payı berabere bitiren penaltılarda Rüştü'nün nefes kurtarıyla yarı finali hak etmiştik. Türkiye tarih yazıyordu. Biz burada onlarsa Avrupa'da. Bu yaşadığımız coşkudan sonra kaplıcaya geri döndük. Ve uzandığımız yerde kalakaldık.

21 Haziran 2008 Cumartesi

Otelde sabah

Ve istenmeyen gün gelmiş çatmıştı. Artık IDE ailesi bugün birbirinden ayrılacaktı. Herkesin dilinde aynı sözler: "Keşke bir hafta daha olsaydı. Çok çabuk geçti."

Ali BİLGİN hocanın jeotermal oluşumlardan, termal tesislerden ve öneminden bahseden dersinden sonra Köşk'e veda ettik. Maçı izlediğimiz Hüyük kasabasına gidip sıcak içeceklerimizi içerek kahvaltımızı yaptık.

Yolumuza devam ettik. Kıvrım kıvrım yollar bizi Sariidris'e taşıdı. Sariidris'e geldiğimizde gözlerimize inanmamıştık. İşte, varlığının tartışma konusu olduğu UFO'ları hepimiz görüyorduk. Hem de onlarcasını. Devreye Muhittin hoca girmiş ve durumu bize açıklamaya başlamıştı: "bu UFO benzeri taşlar bu yörede sadece Sariidris'te var. Taşların içinde organizma kalıntıları var. Bu canlılar suya gömülür ve taşlaşırlar. Dağlarda da biz fosil denilen bu taşlaşmış organizma kalıntılarını buluruz. Her kitabın içinde kendine özgü bir bilgi olduğu gibi Tabiat kitabındaki taşların içinde de okuyabileceğimiz ilginç bilgiler vardır. Bunlar,

IDE GÜNLÜĞÜ | 2008-HAZİRAN EĞİTİMİ

Orman Mühendisi Ahmet MIHLI

fosiller ve kalıntılardır. Fosiller okuyabileceğimiz kimlik bilgileridir. Bu UFO benzeri taşlar, mercanlardır. Şu taşın üzerinde gördüğünüz koloniyal şekilleri, mercanlar yapar.”

Sonrasında Yard. Doç. Dr. Hüseyin FAKİR, bir aromatik bitki göstererek; “Gördüğünüz bitki Limonî kekiktir. Günde bir bardak kekik çayı için, kışın grip görmez.” dedi. Bir taraftan dünyanın geçmişini bir taraftan sıhhatimiz için gerekli bilgileri öğreniyorduk.

Sonra Sarıdris Belediye Başkanı Ramazan PALA, Sarıdris kasabasının adının nereden geldiğini, yaptıkları çalışmaları, halkın hayvancılık ve elmacılıkla meşgul olduğunu anlattı. Bilim adamlarına verdikleri değeri şu sözleri ile vurguluyordu: “Sizleri, bizim gibi insanların önünü açması için çağırıyoruz.”

Sonra belediyenin bahçesinde belediye başkanı bize buz gibi ayran, kek ve börek ikramında bulundu. Muhabbet esnasında katılımcılardan Serhat ORDU’nun bize gölge yapan, yaprakları sarma yaprağıninkine benzeyen bu ağaçların ne ağacı olduğunu sorması üzerine Fakir: “ Bu ağaç çınar ağacıdır ve dere kenarında yetişir. Yapraklarının loplu ve meyvelerinin bileşik mürekkep meyve olmasından tanırız bu ağacı.” Dedi ve yolculuğumuza kaldığımız yerden devam etmek üzere araçlarımıza bindik ve yola çıktık.

Eğirdir gölü’nün kenarına ulaştığımızda Eğirdir gölünden gelen esinti, bu gayet mükemmel göl manzarasını çekmek için arkadaşların camlarını açmasıyla tenimizi ve saçlarımızı okşuyor ve sanki “IDE ailesi tekrar hoş geldiniz.” diyordu. Eğirdir komando birliğinin eteklerine kurulduğu dağın yatan bir kadın silüetine benzediğini söylememin üzerine katılımcılar hem merak ve hayretle bu dağı izlediler hem de bu anı ölümsüzleştirmek için ardı ardına fotoğraf makinelerinin denklanşörüne dokundular.

Eğirdir bir başka, bir başka Eğirdir. Gölüyle, dağıyla, tarihiyle...

Eğirdir’in merkezine geldiğimizde bir lokantada öğle yemeğini yedik ve Eğirdir’in en güzel izlendiği yerlerden biri olan Akpınar Seyir Terası’na geldik. Eğirdir buradan mükemmel görünüyordu. Tabir-i caizse Eğirdir ayaklarımızın altına serilmişti. Hiç kimse bu manzarayı kaçırmak istemiyordu. Gruplar halinde ve tek tek birçok fotoğraf çektik, çektirdik.

Prof. Dr. Muhittin GÖRMÜŞ, “ Eğirdir gölü, tektonik olaylarda düşen kısımdaki çöküntü gölüdür. Yani, göl alanı çöküntü havzası, dağlar yükselen bölümlerdir. Bunun izlerini

de kemik hastanesinin hemen ilerisindeki kayalarda oluşmuş aynalardan anlayabiliyoruz.” Dedi ve apartmanların yerleştiği alanların dağdan kopan materyaller yüzünden risk altında olduğunu vurguladı.

Meraklarına hayran olduğum katılımcıların kırmızı ve küçük meyveli bir bitkiyi sormaları üzerine, Hüseyin FAKİR, bu bitkinin dağ kirazı olduğunu ve sürünücü bir bitki olduğunu söyledi.

Sonrasında ben arkadaşlara Eğirdir gölü hakkında bilgi verdim: “Eğirdir gölü, Türkiye’nin kuzey-güney yönünde uzanan yaklaşık 50 km uzunluğunda bir gölümüzdür. Eğirdir gölü, Hoyran ve Eğirdir gölü olmak üzere iki kısımdan oluşur. Bunları birbirine dar bir boğaz bağlar. Şu karşıdan gördüğünüz yarımada doldurularak oluşturulmuş bir adadır. Yeşilada ve Canada’yı birbirine bağlar. Yaşlı bir balıkçıyla görüştüğümde şöyle demişti: ‘Biz eskiden bu kıyılarda kamyonlarca balık tutardık. Hatta, artan olur ve artanı tekrar denize salardık. Ama şimdi balıktan eser yok. Sudak getirildi, bizim balıkların kökü kesildi.’ Evet, göle sudak bırakıldıktan sonra 11 civarındaki balık türünün nesli tükenmiş kalanlarsa Hoyran Gölüne kaçmışlar. Sudaksa Eğirdir gölünde hakimiyetini kurmuş. Ama sonradan kannibalizm (kendi türünden kendinden küçük olan hayvanları yeme olayı) boy göstermiş ve şimdi sudaklar da sona doğru gidiyorlar.”

Akpınar Yörük Çadırı’nda çaylar demlenmiş, bizi bekliyordu. Çadıra gidip hem çaylarımızı içtik, hem de fotoğraf çekindik. Gitme vakti gelmişti. Akpınar’dan Eğirdir’e, Eğirdir’den Isparta’ya doğru gidiyorduk. Arkadaşlara komando birliğinin Türkiye bayrağı’nın ve yazıların yazılı olduğu birikintinin yerçekiminin etkisiyle dağlardan kopup gelen koluyiyal ana materyal olduğunu ve bu materyal çeşidine eşsiz bir örnek olduğunu aktardım.

Isparta’ya geldiğimizde saat 5’e gelmişti. Katılımcılardan Hatice’nin saat 05.30’da arabası vardı. Hatice’yi hep birlikte garaja getirmiştik. Hatice’ye baktığımda gözlerinden boncuk boncuk yaşlar dökülüyor, tebessümle karışık hüngür hüngür ağlıyordu. Bizim içimize attığımız yaşlar, onun dışına taşıyordu. Hatice ile vedalaştıktan sonra katılımcılar öğretmen evine ve çarşıya, hocalarsa evlerine doğru yönelmişlerdi. IDE II’nin bir haftalık haziran programı böylelikle son bulmuş, arkada buruk yürekler, yaşlı gözler ve unutulmaz hatıralar bırakmıştı. Özellikle; tarih yazdığımız 11 SAATLİK DEDEGÖL YÜRÜYÜŞÜ.